

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

w sprawie ze skargi A.K. i J. K.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 kwietnia 2012 r.,

wydanym w sprawie z powództwa K. Spółki Jawnej z siedzibą w [...] przeciwko A. K. i J. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 listopada 2017 r.,

zażalenia pozwanych (skarżących) A. K. i J. K.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 24 marca 2017 r.,

1) oddala wniosek o zawieszenie postępowania

2) oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

W dniu 13 lutego 2017 r. A.K. i J.K. wnieśli skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 kwietnia 2012 r. Wyrokiem tym zostały oddalone apelacje obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 29 kwietnia 2011 r., którym został uchylony nakaz zapłaty z dnia 9 kwietnia 2010 r. i zasądzone solidarnie od pozwanych A. K. i J.K. na rzecz powoda K. spółki jawnej w [...] kwotę 229 611,83 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2010 r. oraz umorzono postępowanie do kwoty 20 438,50 zł. Skarżący oparli skargę na podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 24 marca 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] skargę o wznowienie odrzucił. Wskazał, że nie został zachowany termin do jej wniesienia, ani nie została ona oparta na powołanej podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c.

W zażaleniu pozwani podnieśli zarzuty naruszenia art. 407 § 1 k.p.c. i art. 409 k.p.c., i wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia oraz uwzględnienie skargi, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Złożyli także wniosek o zawieszenie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że przedmiotowa skarga jest drugą wniesioną przez skarżących w odniesieniu do wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 kwietnia 2012 r. Pierwsza została odrzucona postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 października 2014 r., a wniesione zażalenie Sąd Najwyższy oddalił postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2015 r.

W obecnie złożonej skardze skarżący po części odwołali się do okoliczności, które stanowiły podstawę skargi o wznowienie rozpoznawanej przez Sąd Apelacyjny w sprawie I Aca .../14, zbędne zatem staje się ich powtarzanie.

W orzecznictwie i nauce prawa dominuje pogląd zgodnie z którym badanie, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia nie ogranicza się tylko do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają tym podstawom, ale obejmuje również ustalenie, czy wskazana przez skarżącego podstawa

wznowienia rzeczywiście istnieje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968 nr 8-9, poz. 154; z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, niepubl.; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biul. Sądu Najwyższego z 2005 r. nr 9 poz. 14; z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 48; z dnia 14 maja 2009 r., I CZ 20/09, niepubl.; z dnia 3 lutego 2011 r., II UZ 47/10, niepubl.; z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UZ 10/11, niepubl. z dnia 18 kwietnia 2011 r., III UZ6/11, niepubl.).

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie przewidzianej art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od łącznego zaistnienia przesłanek wykrycia po uprawomocnieniu się orzeczenia nowych faktów i dowodów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz niemożności skorzystania z nich przez strony w poprzednim postępowaniu. Przewidziana w art. 403 § 2 k.p.c. podstawa skargi o wznowienie postępowania nie zachodzi, jeżeli w poprzednim postępowaniu istniała obiektywna możliwość przytoczenia przez skarżącego określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej zaniedbań, opieszałości, zapomnienia, przeoczenia, taktyki procesowej lub błędnej oceny potrzeby ich powołania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, niepubl., z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 2/04, niepubl. z dnia 26 lutego 2015 r., III CZ 5/15, nie publ., z dnia 10 lutego 1996 r., II CKN 807/98, niepubl. i z dnia 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 51).

Skarżący mieli wiedzę co najmniej od roku 2014 r. o podrobieniu ich podpisów na dokumentach księgowych spółki, bowiem zawiadomienie do prokuratury złożyli 19 lutego 2014 r., zatem termin z art. 407 § 1 k.p.c. nie został zachowany. Ponadto, wszystkie dokumenty z podpisem sfalszowanym nie mają przymiotu nowości w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., a przede wszystkim nie pozostają w bezpośrednim związku z podstawą faktyczną zaskarżonego skargą orzeczenia. Jeżeli w aktach sprawy znajduje się dokument podrobiony lub przerobiony nie ma podstaw do wznowienia postępowania, jeżeli nie miał on wpływu na rozstrzygnięcie sprawy. Również sama powołana dokumentacja

nie pozostaje w bezpośrednim związku z podstawą faktyczną zaskarżonego skargą orzeczenia.

Odnosnie do powołanych przez skarżących nowych dowodów w postaci opinii biegłego sporządzonej na potrzeby innego postępowania, opartej na dokumentach znanych wcześniej skarżącym oraz wyroku karnego nieprawomocnego z dnia 12 grudnia 2016 r. należy wskazać, że nie mogą być uznane w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. za nową okoliczność faktyczną lub środek dowodowy, który mógłby mieć wpływ na wynik sprawy, a z której strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Opinia biegłego została sporządzona w grudniu 2016 r. a więc już po uprawomocnieniu się orzeczenia i tym samym nie może być podstawą wznowienia postępowania. Podstawą wznowienia musi być środek dowodowy istniejący w czasie trwania poprzedniego postępowania, lecz obiektywnie niemożliwy do ujawnienia dla strony w tym postępowaniu, a więc wtedy "nieujawnialny" (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., IV CZ 79/13, niepubl., z dnia 18 grudnia 2013 r., I CZ 109/13 i z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CZ 104/13, niepubl.). Dotyczy to także dowodu w postaci nieprawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w . z dnia 12 grudnia 2016 r., który ponadto nie został wskazany jako podstawa wznowienia. Oparcie skargi o wznowienie postępowania na takiej podstawie nie wymaga ustalenia podrobienia lub przerobienia dokumentu w sposób określony w art. 404 k.p.c., nie jest potrzebne zatem wykazanie, że czyn ten został ustalony w prawomocnym wyroku skazującym za przestępstwo (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 r., IV CKN 1418/00 i z dnia 12 marca 2009 r., V CZ 8/08, niepubl.). Fakt zaistnienia takiego przestępstwa podlega zatem ustaleniu w postępowaniu ze skargi o wznowienie.

Trafnie Sąd Apelacyjny podniósł, że w wypadku oparcia skargi na wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, istotny dla zachowania terminu jest dzień, w którym strona w sposób wiarygodny dowiedziała się o ich istnieniu i mogła ocenić prawdopodobny ich wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2012 r., II CZ 147/11, LEX nr 1215427).

W odniesieniu do restytucyjnych podstaw wznowienia postępowania, wymienionych w art. 403 k.p.c., dopuszczalność powołania się na nie ograniczona została do pięcioletniego terminu, wskazanego w art. 408 k.p.c. który nie jest terminem odnoszącym się do czynności procesowej, ma charakter terminu prekluzyjnego, którego upływ powoduje wygaśnięcie możliwości skutecznego wniesienia skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2010 r., II CZ 29/10, LEX nr 1360232). Po upływie zatem tego terminu nie istnieje możliwość skutecznego powołania się na te podstawy, nawet jeśli przyczyna uzasadniająca istnienie takiej podstawy powstała po upływie tego okresu i zachowany został trzymiesięczny termin od dowiedzenia się o podstawie wznowienia.

Gdyby przyjąć, że w piśmie z dnia 10 sierpnia 2017 r. skarżący powołali się na nową podstawę określoną w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c., to należy podnieść, że podstawę taką stanowi prawomocny wyrok karny, z którego wynika, iż zaskarżony skargą o wznowienie postępowania wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa. Samo wniesienie przez Prokuratora aktu oskarżenia o przestępstwo przeciwko M. K. nie stanowi jeszcze tej podstawy wznowienia. Zawieszenie postępowania w oczekiwaniu na wyrok karny powinno nastąpić wyjątkowo, i nie może mieć miejsca w sytuacji, w której niewątpliwie nie występuje powołana w skardze podstawa wznowienia. Postępowanie zażaleniowe ma bowiem charakter w pierwszej kolejności kontrolny (por. odpowiednio wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2016 r., II CSK 58/16, LEX nr 2147278).

W związku z tym trzeba zauważyć, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 września 2015 r., SK 21/14 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1527), orzeczono, że art. 408 k.p.c. w zakresie, w jakim po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku nie pozwala żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności wynikającej z naruszenia art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), o którym ostatecznie orzekł Europejski Trybunał Praw Człowieka, jest niezgodny z art. 77 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz że wymieniony przepis we wskazanym zakresie traci moc

obowiązującą z upływem 18 (osiemnastu) miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw (OTK-A 2015, nr 8, poz. 122). Wyrok, o którym mowa został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z dnia 2 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1527). Poza tym, z dniem 15 lutego 2017 r. weszła w życie ustawa nowelizująca, którą - w uwzględnieniu powołanego wyroku - zmieniono brzmienie art. 408 k.p.c. Według art. 2 tej ustawy, w sprawach wszczętych przed dniem jej wejścia w życie, w których do tego dnia nie upłynął termin określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się przepis art. 408 k.p.c. w nowym brzmieniu.

W tym stanie rzeczy, zażalenie oddalono na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

kc

jw